

χορδεύω, μέλ. -σω, φτιάχνω λουκάνικα· μεταφ., *χορδεύω τὰ πράγματα*, φτιάχνω κρεατόπιτα, από διάφορα κομμάτια κρέατος, σε Αριστοφ.

χορδή, ἢ, **I**. χορδή από έντερο, χορδή λύρας, Λατ. chorda, σε Ομήρ. Οδ., Ευρ.

II. λουκάνικο, σε Βατραχομ.· επίσης, *χόρδευμα*, σε Αριστοφ.

χορεία, ἢ (**χορεύω**)· **I**. χορός, ιδίως, κίνηση ή κυκλικός χορός με μουσική, σε Ευρ., Αριστοφ. **II**. τραγούδι του χορού (μέλος), σε Αριστοφ.

χόρευμα, -ατος, τό (**χορεύω**), χορευτική κίνηση, χορός, σε Ευρ.

χορευτέον, ρημ. επίθ. του *χορεύω*, σε Ευρ.

χορευτής, -οῦ, ὁ (**χορεύω**), χορευτής σε χορό, σε Πίνδ., Αριστοφ.· μεταφ., *Θεοῦχορευτής*, ακόλουθος του Θεού, σε Πλάτ.

χορευτικός, -ή, -όν, αυτός που ανήκει ή ταιριάζει σε χορό, σε Λουκ.

χορεύω, μέλ. -σω, αόρ. α' *ἐχόρευσα*, παρακ. *κεχόρευκα* — Μέσ., μέλ. -

εὔσομαι, αόρ. α' *ἐχορευσάμην* — Παθ., αόρ. α' *ἐχορεύθην*, παρακ. *κεχόρευμαι* (*χορός*)· **I**. **1**. χορεύω κυκλικό ή χορωδιακό χορό, σε Σοφ. κ.λπ.· ιδίως, λέγεται για τον βακχικό χορό, σε Ευρ.· παίρνω μέρος σε χορό, σε θρησκευτική

τελετή, σε Σοφ.· είμαι μέλος χορού, σε Αριστοφ.· με δοτ. προσ., χορεύω προς τιμή κάποιου, σε Ευρ. **2**. γενικά, χορεύω, ιδίως, από χαρά, σε Σοφ., Ευρ. **3**.

μεταφ., ασχολούμαι με χορό, είμαι πεπειραμένος σε αυτόν, σε Πλάτ. **II**. **1**. με σύστ. αιτ., *φροίμιον χορεύσομαι*, δηλ. το προοίμιο των γιορτών, σε Αισχύλ.·

χορεύω γάμους, τους γιορτάζω, σε Ευρ.· *ὄργια Μουσῶν*, σε Αριστοφ. — Μέσ., *χορεύεσθαι δίνας*, εκτελώ κυκλικό χορό, σε Ευρ. — Παθ., *κεχόρευται*

ἡμῖν(τραγουδά ο Χορός) εκτελέσαμε το μέρος μας, σε Αριστοφ. **2**. μτβ., γιορτάζω με χορευτικές κινήσεις, *Ἰακχον*, σε Σοφ. — Παθ., γιορτάζομαι με

χορευτικές κινήσεις, στον ιδ. **III**. μτβ., κάνω κάποιον να χορέψει, διεγείρω, ξεσηκώνω για χορό, *τινά*, σε Ευρ.· ομοίως, *πόδα χορεύειν*, σε Ανθ.

χορηγεῖον, τό, **I**. τόπος στον οποίο εκπαιδεύεται ο χορός, σχολή χορού, χοροδιδασκαλείο, σε Δημ. **II**. σε πληθ., *χορηγεῖα* ή *χορήγια*, τά, προμήθειες στρατεύματος, Λατ. commeatus, σε Πολύβ.· πρβλ. [χορηγία](#) **II**. **2**.

χορηγέω, μέλ. -ήσω (*χορηγός*)· **I**. οδηγώ το χορό, σε Πλάτ.· μεταφ., αναλαμβάνω την αρχηγία ενός πράγματος, προεξάρχω, με γεν., *τούτου τοῦ λόγου*, στον ιδ. **II**. **1**. σε Αττ., λέγεται για τον *χορηγόν*, πληρώνω τη δαπάνη

για την παρουσίαση του χορού σε δημόσιες γιορτές, ενεργώ ως χορηγός· με δοτ., *χορηγέω χορῶ*, σε Πλάτ.· *χορηγέω ἀνδράσι ἐς Διονύσια*, σε Λυσ.·

χορηγέω κωμωδοῖς, στον ιδ.· επίσης με τη γιορτή, σε αιτ., *χορηγέω Ἀθήναια*, σε Αριστοφ.· *Διονύσια*, σε Δημ. — Παθ., έχω βρει χορηγούς για κάτι, *χορηγοῦσι*

μὲν οἱ πλοῦσιοι, *χορηγεῖται δὲ ὁ δῆμος*, σε Ξεν. **2**. μεταφ., φροντίζω για,

χορηγέω ταῖς σεαυτοῦ ἡδοναῖς, σε Αισχίν. **3**. μεταφ. επίσης: **α)** με αιτ. προσ., εφοδιάζω άφθονα με κάτι, ιδίως, με προμήθειες για τον πόλεμο, σε Πολύβ. —

Παθ., είμαι καλά εφοδιασμένος, σε Αριστ. **β)** με αιτ. πράγμ., προμηθεύω, εφοδιάζω, σε Δημ.

χορηγία, ἢ, **I**. το επάγγελμα του *χορηγοῦ* στην Αθήνα, η πληρωμή της δαπάνης για την απαιτούμενη διδασκαλία και προετοιμασία των δημοσίων

χωρών, είμαι αρχηγός στο θεσμό των *λητουργιῶν*, σε Θουκ. κ.λπ. **II**. **1**. μέσα για τη διδασκαλία του *χοροῦ*· αφθονία μέσων, εφοδιασμός, σε Αριστ. **2**.

μεταφ., προμήθειες για πόλεμο, σε Πολύβ.

χορηγικός, -ή, -όν, αυτός που ανήκει ή ταιριάζει σ' έναν *χορηγόν* *χορηγικοί* *ἀγῶνες*, άμιλλα για την παρασκευή χορών, σε Ξεν.

χορήγιον, βλ. [χορηγεῖον](#) **II**.

χορ-ηγός, Δωρ. *χορῶγός*, ὁ (**χορός**, *ἡγέομαι*)· **I**. αρχηγός, κορυφαίος χορού, σε Πλάτ.· αρχηγός σε πομπή, σε Σοφ., Ευρ. **II**. **1**. στην Αθήνα, αυτός που

πληρώνει τη δαπάνη για τη διδασκαλία του χορού, σε Δημ., Αισχίν. **2.** αυτός που καταβάλλει δαπάνη για οποιοδήποτε λόγο, σε Δημ., Αισχίν.

χορικός, -ή, -όν (χορός), αυτός που ανήκει ή ταιριάζει στη χορική όρχηση, χορικός, σε Πλάτ., Αριστ.

χορίον, τό, μεμβράνη που καλύπτει το έμβρυο, πλακούντας, Λατ. *secundae·* πληθ., *χόρια, τά,* γεύμα που φτιάχνεται από πλακούντα γεμισμένο με μέλι και γάλα, είδος πατσά, σε Αριστοφ.· παροιμ., *χαλεπὸν χορίω* (Δωρ. γεν.) *κύνα γεῖσαι*, «μην αφήνεις το σκύλο να συνηθίσει στο αλεύρι», σε Θεόκρ. (πρβλ. Ορατίου *canis a corio nunquam absterrebitur uncto*).

χοροδιδασκαλία, ή, το επάγγελμα του χοροδιδασκάλου, σε Πλάτ.

χοροδιδασκαλικός, -ή, -όν, αυτός που ανήκει ή ταιριάζει στον *χοροδιδάσκαλον· ή -κή* (ενν. *τέχνη*), = το επόμ., σε Πλάτ.

χορο-διδάσκᾱλος, ό, αυτός που ασκεί τον χορό στην κίνηση και το τραγούδι, δάσκαλος χορού, σε Αριστοφ., Δημ.· ο ποιητής ήταν ο κατ' εξοχήν εκτελεστής αυτού του έργου, βλ. [διδάσκω](#) II.

χορο-ήθης, -ες (ήθος), συνηθισμένος στη χορική όρχηση, σε Ομηρ. Ύμν.

χοροι-θάλής, -ές (θάλλω), αυτός που διαπρέπει στο χορό, σε Ανθ.

χοροι-μᾱνία, ή, μανιώδης χορός, σε Ανθ.

χοροι-τύπια, ή, χορική όρχηση, σε Ομήρ. Ιλ., Ανθ.

χοροι-τύπος[ῶ], -ον, Επικ. αντί *χορο-τύπος· I.* αυτός που χτυπά τη γη χορεύοντας, χορευτής, σε Πίνδ. **II.** προπαροξ., *χοροίτυπος, -ον,* Παθ., αυτός που παίζει στη χορική όρχηση, σε Ομηρ. Ύμν.

χορόν-δε, επίρρ., στο χορό, σε Ομήρ. Ιλ.

χορο-παίκτης, -ου, ό, αυτός που χορεύει χαρούμενα, σε Ανθ.

χορο-ποιός, -όν (ποιέω)· I. αυτός που καταρτίζει τον χορό, σε Ξεν. **II.** αυτός που οδηγεί το χορό, σε Σοφ., Ευρ.

χορός, -οῦ, ό, κυκλικός χορός, που πραγματοποιείται στα συμπόσια και σε εορταστικές εκδηλώσεις, σε Ομηρ., Ησίοδ. **I. 1.** στην Αθήνα, ο *χορός κύκλιος* γινόταν γύρω από το βωμό του Διόνυσου, σε Ηρόδ., Ευρ. κ.λπ. **2.** από τον Διονυσιακό χορό προήλθε το Αττικό δράμα, το οποίο αποτελείτο αρχικά από απλές διηγήσεις που παρεμβάλλονταν στα μέρη του χορού (*έπεισόδια*), και απαγγέλλονταν από έναν μόνο υποκριτή· αυτός ο δραματικός χορός ήταν είτε *τραγικός* και αποτελείτο από 15 μέλη, ή *κωμικός* από 24· όταν ο ποιητής επιθυμούσε να παρουσιάσει ένα έργο, ζητούσε πρώτα άδεια κατάρτισης χορού από τον Άρχοντα· τα έξοδα, που ήταν πολλά, καταβάλλονταν από έναν πλούσιο πολίτη (*χορηγός*)· τα μέλη του χορού εκλέγονταν από μία φυλή και προπονούσαν από τον ίδιο τον ποιητή κυρίως (απ' όπου ονομάστηκε *χοροδιδάσκαλος*)· **II. 1.** χορός, χορωδία, δηλ. μια ομάδα από χορευτές και αοιδούς, σε Ομηρ. Ύμν., σε Πίνδ. **2.** γενικά, χορός ή θίασος, άθροισμα, σύνολο, *τέκνων*, σε Ευρ.· επίσης, λέγεται για πράγματα, *χορός σκευῶν*, σειρά από σκευή, σε Ξεν.· *χορός όδόντων*, σειρά από δόντια, απ' όπου Κωμ. *οί πρόσθιοι χοροί*, τα μπροστινά δόντια, σε Αριστοφ. **III.** τόπος για όρχηση, *λείηναν χορόν*, σε Ομήρ. Οδ. κ.λπ.

χορο-στάσια, ποιητ. —ή, ή (ίστημι), σύσταση χορού· γενικά, χορός, όρχηση, σε Ανθ.

χορτάζω, μέλ. -άσω, εκτρέφω, ταΐζω, βοοειδή, σε Ησίοδ., Αριστοφ. — Παθ., τρώω όσο μπορώ, μέχρι να χορτάσω, σε Ανθ.

χορτάσια, ή, κορεσμός, σε Πλάτ.

χόρτασμα, -ατος, τό, σανός, τροφή, ζωοτροφή· τροφή για ανθρώπους, σε Κ.Δ.

χόρτος, ό, I. 1. κλειστό μέρος, τόπος περιφραγμένος τόπος βοσκής, *ἀλλῆς ἐν χόρτοισι*, σε Ομήρ. Ιλ. **2.** γενικά, κάθε τόπος όπου εκτρέφονται ζώα, σε πληθ., *χόρτοι λέοντος*, σε Πίνδ.· *χόρτος εὐδένδροι*, σε Ευρ. **II.** τροφή, σανός, ζωοτροφή, ιδίως, λέγεται για βοοειδή, σε Ησίοδ. κ.λπ.· *χορτάρι*, σε Κ.Δ.· *χόρτος κοῦφος*, άχυρο, σε Ξεν.· αντίθ. προς το *σίτος* (τροφή για τον άνθρωπο), σε Ηρόδ., Ξεν.· φαγητό, γενικά, σε Ευρ., Ανθ.

χοῦς (A), ό (χέω), Λατ. *congius*· **I. 1.** μονάδα μέτρησης υγρών, = 12 *κοτύλαι*, σχεδόν 3 λίτρα, σε Αριστοφ. κ.λπ.· σε Αττ., *χοῦς, χοός, χοῖ, χόα [ā]*· πληθ.

χόες, χοῶν, χουσί, χόας· **2.** παροιμ. λέγεται για προσπάθεια να μετρηθούν τα αμέτρητα, *οἱ τῆς θαλάσσης λεγόμενοι χόες*, σε Πλάτ. **II.** *χοές, οἱ*, η γιορτή των Χοών, η δεύτερη μέρα των Ανθεστηρίων στην Αθήνα, σε Αριστοφ., Δημ.

χοῦς (B), χοῦ, ό (χέω)· **1.** γη που έχει καταποντιστεί ή έχει σωρευτεί, όπως το *χῶμα*, σε Ηρόδ. **2.** = *κονιορτός*, σκόνη, σε Κ.Δ.

χοῦτω, κράση αντί *καὶ οὔτω*, σε Θεόκρ.

χῶω, απαρ. *χοῦν*, μτχ. *χῶν*, παρατ. *ἔχουν*· *έπειτα, χώννυμι, -ύω* (βλ. *κατωτ.*)· μέλ. *χῶσω*, αόρ. *ἀ' ἔχωσα*, παρακ. *κέχωκα* — Παθ., μέλ. *χωσθήσομαι*, αόρ. *ἀ' ἐχώσθην*, παρακ. *κέχωσμαι (χέω)*· **1.** πετώ στο ίδιο μέρος ή συσσωρεύω,

λέγεται για χῶμα, *χοῦσι χῶμα μέγα*, σε Ηρόδ.· *χῶματα χῶν πρὸς τὰ τείχεα*, σωρεύω αναχώματα στα τείχη ενάντια σε..., στον ίδ.· *χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν*, σε Θουκ.· *νήσον χῶσας σποδῶ*, σχημάτισε νησί με τη συσσώρευση τέφρας, σε Ηρόδ. **2.** φράζω, γεμίζω σωρεύοντας χῶμα, *χῶωτοὺς λιμένας*, σε Δημ., Αισχίν. — Παθ., λέγεται για θαλάσσιους όρμους, είμαι γεμάτος λάσπη,

σε Ηρόδ.· λέγεται για πόλεις, οικοδομούμαι, κτίζομαι πάνω στο βουνό, στον ίδ. **3.** καλύπτω με χῶμα, ενταφιάζω, *χῶσαί τινα τάφω*, σε Ευρ. — Παθ., καλύπτομαι με σωρό από χῶμα, δηλ. έχω έναν επιτάφιο τύμβο σωρευμένο

πάνω μου, σε Ανθ.

χραίνω, μέλ. *χρᾶνῶ*, αόρ. *ἀ' ἔχρᾶνα*, = *χράω* (A)· **1.** αγγίζω απαλά, *όλιγάκις ἄστν χραίνων*, δηλ. μένω μακριά απ' αυτήν (την πόλη), σε Ευρ. **2.** λερώνω,

μιαίνω, μολύνω, σε Αισχύλ.· ιδίως, λέγεται για ηθική μόλυνση, σε Σοφ., Ευρ. — Μέσ., *χεῖρα χραίνεσθαι φόνω*, σε Σοφ. — Παθ., μολύνομαι, στον ίδ.

χραισμέω, μέλ. *-ήσω*, Επικ. απαρ. *-ησέμεν*· γ' ενικ. αορ. *ἀ' χραισμησε*· επίσης, Επικ. γ' ενικ. αορ. β' *χραισμε*, υποτ. *χραισμη, χραισμησι (χράω Γ, χράομαι)*· **1.**

αποκρούω κάτι (καταστρεπτικό) από κάποιον, με αιτ. πράγμ. και δοτ. προσ.· *όλεθρόν τινιχραισμέω*, σε Ομήρ. Ιλ. **2.** με δοτ. προσ. μόνο, υπερασπίζομαι κάποιον, βοηθώ, υποστηρίζω, συντρέχω, ωφελώ αυτόν, στο ίδ.· *χραισμεῖν τι*,

βοηθώ, συντρέχω, στο ίδ.

χράομαι, χρησιμοποιώ, βλ. [χράω](#) Γ.

χράω (A) ή **χραύω**, μέλ. *χραύσω*· ξύνω, γδέρνω, πληγώνω ελαφρώς, *όν ρά τε ποιμήν χραύση*, σε Ομήρ. Ιλ.· πρβλ. [έγγραύω](#), [έπιγראύω](#).

χράω (B) μόνο σε παρατ.· **I.** με δοτ. προσ., επιπίπτω, επιτίθεμαι, ορμώ με δριμύτητα, *στυγερός δέ οἱ ἔχραε δαίμων*, σε Ομήρ. Οδ. **II. 1.** με απαρ., είμαι αποφασισμένος να κάνω κάτι, λαχταρώ να κάνω κάτι, *τίπτε ἔμὸν ρόον ἔχραε κήδειν*· γιατί ήταν τόσο πρόθυμος να βλάψει...·, σε Ομήρ. Ιλ.· *μνηστῆρες, οἱ ἔχραατε ἔσθιέμεν και πινέμεν*, οι μνηστήρες που ήταν τόσο πρόθυμοι να φάνε και να πιούνε, σε Ομήρ. Οδ. **2.** σε αυτό το ρήμα πρέπει να αναφερθούν και οι

τύποι *χρής, χρῆ* (σχηματισμένοι όπως τα *λής, λῆ* από *λάω, διψῆς, διψῆ, πεινῆς, πεινῆ* από *διψάω, πεινάω* αντίστοιχα) = *χρήζω*, επιθυμώ, *εἴτε χρῆ θανεῖν*, είτε επιθυμεί να πεθάνει, σε Σοφ.· *δρᾶν ἂ χρής*, στον ίδ.· *εἴτε χρής (ενν. κηρύσσειν*

με), στον ίδ.· *οὐ χρήσθα* (ενν. *φωνεῖν*), σε Αριστοφ.

χράω (Γ), **I. 1.** παρέχω ό,τι είναι αναγκαίο· Αττ. *χράω, χρῆς, χρῆ*, Ιων. *χρᾶς, χρᾶ*, Ιων. *μτχ. χρέων, χρέουσα, χρέον*, Επικ. *χρειών*· παρατ. *ἔχραον, γ' ενικ. ἔχρη, μέλ. χρήσω, αόρ. α' ἔχρησα* — Παθ., αόρ. α' *ἐχρήσθην*, παρακ. *κέχρησαι, γ' ενικ. υπερσ. ἐκέχρηστο* — Μέσ., Ιων. *χρέομαι, απαρ. χρέεσθαι, μτχ. χρεόμενος ή χρεώμενος*, παρατ. *γ' πληθ. ἐχρέοντο ή -έωντο*, μέλ. *χρήσομαι*· **1.** λέγεται για θεούς και χρησμούς, παρέχω χρησμό, χρησιμοδοτώ, ανακοινώνω, κηρύσσω, φανερώνω, *χρήσω βουλῆν Διός*, σε Ομηρ. Ὑμν.· *ή Πυθίη οί χρᾶ τάδε*, σε Ηρόδ. κ.λπ.· με απαρ., προειδοποιώ ή προσταζώ με χρησμό, *χρήσαντ' ἔμοι ἐκτός αἰτίας εἶναι*, αυτό που πρέπει να είμαι, σε Αισχύλ.· *τοῦ θεοῦ χρήσαντος*, σε Θουκ. **2.** Παθ., χρησιμοδοτούμαι, φανερώνομαι με χρησμό, *τίς οὖν ἐχρήσθη*, σε Ευρ.· λέγεται για χρησμό, *τὰ χρηστήρια ταῦτά σφι ἐχρήσθη*, σε Ηρόδ.· *πεύθου τὰ χρησθέντ'*, σε Σοφ.· απρός., με απαρ., *καί σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχεσθαι*, σε Ηρόδ. **3.** Μέσ., συμβουλευόμαι έναν θεό ή μαντείο, ζητώ να μάθω από θεό ή οιονό, τον ή το λαμβάνω υπόψιν, με δοτ. *ψυχῆ χρησόμενος Τειρεσίαο*, σε Ομήρ. Οδ.· *χράω θεῶ*, Λατ. *uti oraculo*, σε Ηρόδ. κ.λπ.· από τη σημασία αυτής της χρήσης του χρησμού, έρχεται η γενική σημασία του *χράομαι*, χρησιμοποιοῦ· απόλ., συμβουλευόμαι χρησμό, σε Ομήρ. Οδ., Ηρόδ.· *οί χρώμενοι*, αυτοί που παίρνουν χρησμό, σε Ευρ.· *μτχ. παρακ. κεχρημένος*, αυτός που έλαβε χρησμό μαντείου, σε Αριστ. **II.** παρέχω, εφοδιάζω με κάτι· με αυτή την έννοια *κίχρημι* ήταν ο ενεστ., με μέλ. *χρήσω*· αόρ. α' *ἔχρησα*, παρακ. *κέχρηκα* — Μέσ., ενεστ. *κίχρᾶμαι*, αόρ. α' *ἐχρησάμην*, παρέχω τη χρήση ενός πράγματος, δηλ. δανείζω, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ.· *έχω χρησιμοποίησει ένα πράγμα*, δανείζομαι, σε Ευρ.· *πόδας χρήσας ὄμματα χρησάμενος*, έχοντας δανείσει πόδια και δανειστεί μάτια, λέγεται για τυφλό άνθρωπο που μεταφέρει έναν κουτσό, σε Ανθ. **III.** αποθ. *χράομαι*, Αττ. *χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρῆσθε, χρῶνται*, Ιων. *χρέω ή χρέο, γ' πληθ. χρήσθων*, απαρ. Αττ. *χρήσθαι*, Ιων. *χρᾶσθαι ή χρέεσθαι*, μτχ. Αττ. *χρώμενος, Ιων. χρεόμενος ή χρεώμενος*· παρατ. Αττ. *ἐχρήτο, ἐχρῶντο*, Ιων. *ἐχρᾶτο, ἐχρέοντο* (ή -έωντο)· μέλ. *χρήσομαι*, επίσης *κεχρήσομαι*· αόρ. α' *ἐχρησάμην*, παρακ. *κέχρημαι*· από τη σημασία της συμβουλής μαντείου ή της χρήσης ενός χρησμού [βλ. [χράω](#) Γ. 3] προέρχεται η κοινή (συνήθης) σημασία, χρησιμοποιοῦ, Λατ. *uti*, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ.· *φρεσι κέχρητ' ἀγαθῆσι*, είχε προικιστεί με μια καλή καρδιά, σε Ομήρ. Οδ.· με δοτ., *χρήσθαι ἀργυρίῳ*, έχω χρήματα για να τα χρησιμοποιοῦσω για κάποιο σκοπό, τα χρησιμοποιοῦ επ' αυτού, σε Πλάτ.· *χράομαι ναυτιλίησι θαλάσση*, σε Ηρόδ., Θουκ. **2. α)** ειδικότερες χρήσεις, *ὀργῆ ή θυμῶ χρήσθαι*, κάνω χρήση του θυμού μου, τον αφήνω να ενεργήσει, σε Ηρόδ. **β)** λέγεται για εξωτερικά πράγματα, δοκιμάζω, υποφέρω, υπόκειμαι σε, *νιφετῶ*, στον ιδ.· *χράομαι γαληνεῖα*, έχω καλό καιρό, σε Ευρ.· *ὁμολογία χράομαι*, έρχομαι σε συμφωνία, σε Ηρόδ.· *ζυγῶ χράομαι δουλίῳ*, γίνομαι σκλάβος, σε Αισχύλ.· *συμφορῆ, συντυχίη, εὐτυχίη, χράομαι*, Λατ. *uti fortuna mala, prospera*, σε Ηρόδ. κ.λπ.· *νόμοις χράομαι*, ζω κάτω από την υποταγή στους νόμους, σε Ευρ.· *χράομαι ἀνομίᾳ*, σε Ξεν. κ.λπ.· σε πολλές περιπτώσεις, *χρήσθαι*, απλώς παραφράζει ρήμα σύστ. με δοτ., *μόρῳ χράομαι*, δηλ. πεθαίνω, σε Ηρόδ.· *ὠνῆ και πράσει χράομαι* = *ὠνεῖσθαι και πιπράσκειν*, αγοράζω και πουλώ, στον ιδ.· *χράομαι δασμῶ* = *διδράσκειν*, σε Αισχίν.· *χράομαι φωνῆ* = *φωνεῖν*, διαβολή, *χράομαι* = *διαβάλλεσθαι* κ.λπ., σε Πλάτ. **γ)** *χρήσθαί τινι εἷς τι*, χρησιμοποιοῦ κάτι για κάποιο σκοπό ή λόγο, σε Ηρόδ., Ξεν. κ.λπ.· *ἐπί τι ή πρὸς τι*, σε Ξεν.· επίσης με ουδ. επιθ. ως επιρρ., *χρ.τινι ὄ τι βούλεται τις*, κάνω ό,τι χρειάζεται κάποιος, σε Ηρόδ.· *ἀπορέων ὄτι χρήσεται*, δεν ξέρω τι να κάνω, στον ιδ.· *τί χρήσομαι*

τούτω; πώς να τον χρησιμοποιήσω; σε Αριστοφ.· οὐκ ἂν ἔχοις ὃ τι χρῶσασαυτῶ, σε Πλάτ. **3.** λέγεται για ανθρώπους, πρόσωπα, *χρησθαί τινι*, με επίρρ. του τρόπου, μεταχειρίζομαι κάποιον με κάποιο τρόπο, *χρησθαί τινι ὡς ἀνδρὶ ψεύστη*, σε Ηρόδ.· *χρησθαί τινι ὡς φίλω*, σε Θουκ.· επίσης, *φιλικῶς, χρησθαί τινι*, σε Ξεν.· αλλά το ὡς συχνά παραλείπεται, *ἔμοιγε χρώμενος διδασκάλω*, σε Αισχύλ. κ.λπ.· επίσης, *χρησθαί τινι* (χωρίς το φίλω), όπως το Λατ. uti αντί uti familiariter, εἶμαι στενός φίλος με κάποιον, σε Ξεν.· απόλ., *οἱ χρώμενοι*, φίλοι, στον ιδ. **4.** *χρησθαί ἑαυτῶ*, κάνω χρήση της δύναμής μου, σε Πλάτ.· επίσης, *παρέχειν ἑαυτὸν τινι χρησθαί*, θέτω τον εαυτό μου στη διάθεση κάποιου, σε Ξεν. **5.** απόλ. ἢ μαζί με επίρρ., *οὕτω χρῶνται οἱ Πέρσαι*, ἔτσι συνηθίζουν να κάνουν οι Πέρσες, αυτά είναι τα ἔθιμά τους, στον ιδ. **6.** παρακ. *κέχρημαι* (με ενεστ. σημασία), ἔχω την ανάγκη ἢ επιθυμῶ, ποθῶ διακαῶς, με γεν., σε Όμηρ., Σοφ., Ευρ.· *μτχ. κεχρημένος*, χρησιμοποιεῖται ως επίθ., ἄπορος, ενδεής, πένητας, σε ἀνάγκη, φτωχός, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ., Ευρ. **7.** παρακ. ὡς επιτετ. ενεστ., ἔχω σε χρήση, και επομένως ἔχω, κατέχω, *φρεσιγὰρ κέχρητ' ἀγαθῆσι*, σε Ομήρ. Οδ. **8.** Παθ. αόρ. *ἀ' χρησθῆναι*, χρησιμοποιοῦμαι, *αἱ νέες οὐκ ἐχρήσθησαν*, σε Ηρόδ.· *ἔως ἂν χρησθῆ*, τόσο πολύ ὅσο είναι σε χρήση, σε Δημ. **IV.** αντί του *χρή.*

χρέᾶ, Επικ. αντί *χρέεα*, πληθ. του *χρέος*.

χρεία, Ιων. **χρεία**, ἢ (**χράομαι, χρέος**)· **I. 1.** χρήση, ωφέλεια, υπηρεσία, σε Θεόγν., Πλάτ.· *τὰ οὐδὲν εἰς χρείαν*, πράγματα ἀχρηστα και ἀνόφελα, σε Δημ.· *χρείαν ἐρευνᾶν*, βλ. **ἐρευνάω**· **I**· πληθ., υπηρεσίες, σε Πίνδ., Δημ. **2.** ως ενέργεια, χρήση, μεταχείριση, *κτῆσις καὶ χρεία*, κατοχή και χρήση, σε Ξεν., Πλάτ.· *πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρείαν*, σε Ξεν. **3.** λέγεται για πρόσωπα, οικειότητα, στενή φιλία, συνεύρεση, *πρὸς τινα*, με κάποιον, σε Πλάτ. **II. 1.** ὅπως Λατ. opus, ἀνάγκη, ἔλλειψη, χρεία, σε Αισχύλ. κ.λπ.· *ἴν' ἔσταμεν χρείας*, υπολογίζοντας την κατάσταση ἀνάγκης στην οποία βρισκόμαστε, σε Σοφ.· *χρείαπολεμεῖν*, πολεμῶ ἐξ ἀνάγκης, στον ιδ.· με γεν., ἀνάγκη ἢ ἔλλειψη ἀπὸ κάποιο πράγμα, σε Αισχύλ. κ.λπ.· *ἐν χρεία δορός*, στην ἀνάγκη ἢ στην πίεση του πολέμου, σε Σοφ.· *χρείαἑστί (γίγνεται) μοί τινος*, Λατ. opus est mihi aliqua re, σε Πλάτ.· *ἔτι μου χρείαν ἔξει*, θα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τη βοήθειά μου, σε Αισχύλ.· *ἐν χρεία εἶναι ἢ γίγνεσθαι τινος*, σε Πλάτ.· πληθ., *αἱ τοῦ σώματος χρεῖαι*, σε Ξεν.· *οἱ ἀναγκαῖαι χρεῖαι*, σε Δημ. **2.** το ἀποτελεσμα της ἀνάγκης, φτώχεια, ἀνέχεια, σε Σοφ., Ευρ. **3.** ἀπαίτηση ἀνάγκης, αντίθ. προς το *ἀξίωσις* (ἀπαίτηση δικαίωματος), σε Θουκ.· γενικά, αίτηση, σε Αισχύλ. **4.** ἀναγκαῖα ἀσχολία, ἀνάγκη, ἀπαίτηση, *ὡς πρὸς τί χρείας*; για ποιο λόγο; σε Σοφ.· *ἢ πολεμικὴ χρεία καὶ ἢ εἰρηνικὴ*, οι ἀνάγκες για τον πόλεμο και για την εἰρήνη, σε Αριστ. **5.** γενικά, φυσικὴ ἀνάγκη, ἀσχολία, σε Πολύβ., Κ.Δ.

χρεία, γ' ενικ. ευκτ. του *χρή.*

χρεῖος, τό, Επικ. αντί *χρέος*.

χρεῖος, -ον (**χρή**), αὐτός που ἔχει την ἀνάγκη κάποιου, με γεν., σε Ευρ.

χρεῖω, -ός, συνηρ. **-οῦς, ἢ**, Επικ. αντί *χρεώ*.

χρεμετίζω, μέλ. **-σω**, χλιμιντρίζω, χρεμετίζω, Λατ. hinnie, λέγεται για ἄλογα, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ. κ.λπ. (ηχομμ. λέξη).

χρεμετισμός, ὁ, χλιμίντρισμα, χρεμετισμός, σε Αριστοφ.

χρεμίζω, = *χρεμετίζω*, Επικ. γ' πληθ. αορ. *ἀ' χρέμισαν*, σε Ησίοδ.

χρέμπτομαι, μέλ. **-ψομαι**, αποθ., καθαρίζω το λαιμό μου, βγάζω φλέγματα και φτύνω, βήχω, σε Ευρ. (ηχομμ. λέξη).

χρέομαι, Ιων. αντί *χράομαι*.

χρέος και **χρέω**, Επικ. **χρεῖος**, **τό**, γεν. *χρέους*· πληθ. ονομ. και αιτ. *χρέᾶ*, Αττ. *χρέᾶ*· γεν. *χρεῶν*, Επικ. *χρειῶν* (*χράομαι*, *χρή*)· **I.** αυτό που πρέπει κάποιος να πληρώσει, υποχρέωση, οφειλή, σε Ομήρ. Οδ.· οφειλή για κλεμμένα βοοειδή, σε Ομήρ. Ιλ.· *χρεῖος ἀποστήσασθαι*, ξεπληρώνω, στο ιδ.· *ἀρᾶς τίνει χρέος*, ξεπληρώνω το χρέος που απαιτείται από την κατάρα, σε Αισχύλ.· *χρέος πόλει προσάπτειν*, αποδίδω μεγαλύτερο χρέος, δηλ. ενοχή για την πόλη, σε Σοφ.· *χρέος ἀποδιδόναι*, εξοφλώ χρέος, σε Ηρόδ., Αριστοφ.· σε πληθ., οφειλές, χρέη, *χρειῶν λύσις*, σε Ησίοδ.· *τὴν οὐσίαν ἅπασαν χρέα κατέλιπε*, άφησε όλη την περιουσία σε εξαιρετικά χρέη, σε Δημ. **II. 1.** αναγκαία εργασία, υπόθεση, δουλειά, *ἐὼν αὐτοῦ χρεῖος*, σε Ομήρ. Οδ.· απαίτηση, σκοπός, σε Σοφ.· με γεν., όπως το *χάριν*, για το καλό κάποιου, *σὸν οὐκ ἔλασσον ἢ κείνης χρέος*, σε Ευρ. **2.** όπως το *χρήμα*, πράγμα, *τί χρέος;* = *τί χρήμα;* για ποιο λόγο;, σε Αισχύλ.· *ἐφ' ὃ τι χρέος ἐμόλετε;* σε Ευρ. **III.** σε Ομήρ. Οδ., *ἦλθον Τειρεσίαο κατὰ χρέος*, = *Τειρεσία χρησόμενος*, ήρθα να τον συμβουλευτώ· αλλά, *κατὰ χρέος*, σύμφωνα με το καθήκον, καθώς είναι σωστό, σε Ομηρ. Ὑμν. **IV.** καθήκον, έργο, σκοπός, χρέος, σε Πίνδ., Τραγ. **V.** *χρεία*, έλλειψη, ανάγκη, *τί δὲ τοῦδ' ἔχει πλέκους χρέος;* σε Αριστοφ.

χρέω, Ιων. αντί *χράω* (Γ), δίνω χρησμό, σε Ομηρ. Ὑμν.

χρεώ, Επικ. **χρειώ**, γεν. -*οῦς*, ἢ (*χρέος*, *χρεία*)· **1.** έλλειψη, ανάγκη· απ' όπου, επιθυμία, λαχτάρα, επείγουσα επιθυμία, σε Όμηρ.· *ἦ τι μάλα χρεώ*, για κάτι που είναι πραγματικά πολύ αναγκαίο, σε Ομήρ. Ιλ.· *χρειοῖ ἀναγκαίη*, εξαιτίας τρομερής ανάγκης, στο ιδ.· με γεν., *χρειῶέμεϊο*, έλλειψη, ανάγκη για μένα, σε Όμηρ. **2.** *χρειῶ ἰκάνεται*, έλλειψη, ανάγκη που επέρχεται, στον ιδ.· *τίπτεδέ σε χρεῶ δεῦρ' ἤγαγε;* σε Ομήρ. Οδ. **3.** *χρέω ἰκάνει τινά*, έρχεται κατά πάνω του, *ἐμὲ δὲ χρεῶ γίγνεται αὐτῆς* (ενν. *τῆς νηός*), έχω ανάγκη καθώς ένα πλοίο έρχεται κατά πάνω μου, σε Ομήρ. Ιλ.· *οὐδέ τί μιν χρεῶ ἔσται τυμβοχοῆς*, δεν έχει ανάγκη από τάφο να πέσει πάνω του, στο ιδ. **4.** απ' όπου η ελλειπτική χρήση του *χρεώ*, με αιτ. προσ., *τίπτε δέ σε χρεῶ* (ενν. *ἰκάνει*); σε Όμηρ.· με γεν. πράγμ., *οὐ τί με ταύτης χρεῶ τιμῆς*, η ανάγκη αυτής της τιμής δεν με αγγίζει καθόλου, σε Ομήρ. Ιλ.· *χρεῶ βουλής ἐμὲ και σέ*, στο ιδ.· επίσης με απαρ., *τὸν χρεῶ ἐστάμεναι κρατερῶς*, είναι μεγάλη ανάγκη να σταθεί σταθερά, στο ιδ.· *οὐδέτι μιν χρεῶ νηῶν ἐπιβαινέμεν*, σε Ομήρ. Οδ. (το *χρέω*, σε Όμηρ. είναι μονοσύλλαβο).

χρεω-κοπίδης, -ου, ὁ (**κόπτω**), αυτός που αναβάλλει την εξόφληση των χρεών του, χρεωκοπημένος, σε Πλούτ.

χρεώμενος, Ιων. μτχ. του *χράομαι*.

χρεών, Ιων. **χρεόν**, **τό**, άκλιτο, κυρίως μτχ. ουδ. του *χρή*· **I.** αυτό που πρέπει να γίνει, *τὸ χρεῶν γίγνεσθαι*, σε Ηρόδ.· *τὸ χρεῶν τοῦ χρησμοῦ*, σε Πλούτ. **II. 1.** ανάγκη, αναγκαιότητα, μοίρα, σε Ευρ., Πλάτ. **2.** *χρεῶν* (ενν. *έστι*), σχεδόν όπως το *χρή*, είναι πεπρωμένο, αναγκαίο, Λατ. oportet, με απαρ., σε Θεόγν., Αισχύλ. κ.λπ. **3.** μερικές φορές ως μτχ. ουδ. (όπως *έξόν* κ.λπ.), είναι αναγκαίο, από τότε που ήταν αναγκαίο, σε Ηρόδ. **III.** σπανίως, αυτό που είναι ωφέλιμο ή ορθό, σε Σοφ., Αριστοφ. κ.λπ. **IV.** απόλ., *οὐ χρεῶν ἄρχετε*, κυβερνάτε ανορθόδοξα (λανθασμένα), σε Θουκ.

χρέως, **τό**, βλ. **χρέος**.

χρεώστης, -ου, ὁ (**χρέος**), οφειλέτης, σε Λουκ.

χρε-οφειλέτης, -ου, ὁ (**οφείλω**), οφειλέτης, χρεωμένος, σε Κ.Δ., Πλούτ.

χρή, βλ. **χράω** Β. II.

χρή, ἢ, = *χρεῶν* II, ανάγκη, χρεία, *χρή 'σται*, που χρησιμεύει ως μέλ. του *χρή*, θα είναι αναγκαίο, με απαρ., σε Σοφ.

χρή, Αιολ. **χρή**, απρόσ.· υποτ. *χρή*, ευκτ. *χρείη*, απαρ. *χρήναι*, ποιητ. επίσης *χρήν*· παρατ. *έχρήν*, επίσης χωρίς αύξηση, *χρήν*, ακόμη και σε Αττ. (*χράω* Γ)· **I. 1.** είναι πεπρωμένο, αναγκαίο, σε Αισχύλ. κ.λπ.· *έν ούδέν ἴαμα ὄτι χρήν προσφέροντας ὠφελεῖν*, κανένα φάρμακο δεν ήταν σίγουρο ότι θα έκανε καλό, σε Θουκ.· με απαρ., πρέπει, είναι ανάγκη να, κάποιος πρέπει ή οφείλει να κάνει κάτι, σε Όμηρ., Αττ.· συχνά, όπως το Λατ. *oportet*, με αιτ. προσ. και απαρ., αυτός που πρέπει να..., αρμόζει να..., είναι ανάγκη να..., ταιριάζει κάποιος να..., *οὐδέ τί σε χρή νηλεές ἦτορ ἔχειν*, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ.· συχνά το απαρ. μπορεί να εννοηθεί από τα συμφραζόμενα, *τίπτε μάχης ἀποπαύεαι; οὐδέ τί σε χρή* (ενν. *ἀποπαύεσθαι*), γιατί έπαυες να μάχεσαι; γιατί δεν σου αρμόζει, σε Ομήρ. Ιλ.· ομοίως, *ὄθι χρή πεζὸν ἔοντα* (ενν. *μάρνασθαι*), σε Ομήρ. Οδ.· *ἐπιπλεύσειε τις ὡς χρή* (ενν. *ἐπιπλεύσαι*), σε Θουκ.· *ἀπόλ., ἔρει τις, οὐ χρήν* (ενν. *τοῦτο ποιεῖν*), *ἀλλὰ τί χρήν εἶπατε*· **2.** με αιτ. προσ. και γεν. πράγμ., *οὐδέ τί σε χρή ἀφροσύνης*, δεν έχεις ανάγκη αφροσύνης, δηλ. δεν σου ταιριάζει, σε Ομήρ. Ιλ.· *μυθήσεται ὅττεό* (δηλ. *ὅτου*) *σε χρή*, θα πει ότι έχεις ανάγκη από, σε Ομήρ. Οδ. **II.** μερικές φορές με λιγότερο ισχυρή σημασία, *πῶς χρή τοῦτο περᾶσαι*; πώς είναι δυνατό να περάσει κάποιος μέσα από αυτό; σε Θεόκρ. **III.** *τὸ χρήν* (απαρ.), *χρεών*, πεπρωμένο, μοίρα, σε Ευρ.

χρήζω, Ιων. **χρηίζω**· Δωρ. **χρήσδω**, Μεγαρ. **χρηδδω**· μέλ. *χρήσω*, Ιων. απαρ. αορ. *α' χρηῖσαι*· χρησιμ. από Αττ. συγγραφείς μόνο σε ενεστ. και παρατ. [**χράω** (B) II]· **I. 1.** έχω ανάγκη, χρεία, έλλειψη, έχω ανάγκη από, με γεν., σε Όμηρ., Αισχύλ.· *ἀπόλ.* σε *μτχ. χρηίζων*, αυτός που έχει έλλειψη, ανάγκη, φτωχός, ενδεής, άπορος, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ. **2.** επιθυμώ, λαχταρώ, ζητώ· **α)** με γεν., σε Ηρόδ., Αισχύλ.· *σπάνια* με αιτ. πράγμ., σε Ηρόδ., Σοφ.· συχνά το απαρ. παραλείπεται, *φράζε ὄ τι χρήζεις* (ενν. *φράζειν*), σε Αριστοφ. κ.λπ. **β)** με αιτ. προσ. και απαρ., ζητώ ή επιθυμώ να κάνει κάποιος κάτι, σε Ηρόδ.· ομοίως επίσης, με γεν. προσ. και απαρ., επιθυμώ από κάποιον να κάνει κάτι, στον ίδ.· με απαρ. μόνο, επιθυμώ να κάνω κάτι, σε Τραγ. **γ)** με διπλή γεν., προσ. και πράγμ., *τῶνδε ἐγὼ ὑμέων χρηίζων συνέλεξα*, σε Ηρόδ. **3.** *μὴ θανεῖν ἐχρηζες* (Σοφ. Οιδ. Κολ. 1713), μακάρι να μην επιθυμούσες να πεθάνεις, ασυνήθιστη σύνταξη, πρβλ. *ἐποφέλησα* αντί *ὄφελον* (βλ. ανωτ. 541). **4.** *μτχ. χρηζων*, χρησιμ. *ἀπόλ.* αντί *εἰ χρήζει*, εάν κάποιος θέλει, εάν κάποιος επιλέγει, σε Θεόγν., Αισχύλ.· επίσης, *τὸ χρήζον*, η παράκλησή σου, σε Ευρ.

χρήζω, = *χράω* (Γ), δίδω χρησμό, χρησιμοδοτώ, σε Ευρ.

χρηίζω, Ιων. αντί *χρήζω*.

χρηίσκομαι, Ιων. θαμιστικό του *χρηίζω*, βρίσκομαι στην ανάγκη κάποιου, *τινι*, σε Ηρόδ.

χρήμα, -ατος, τό (χράομαι)· **I.** κάτι που κάποιος χρησιμοποιεί ή χρειάζεται· σε πληθ., αγαθά, περιουσία, χρήματα, σκευή, έπιπλα, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ. κ.λπ.· *πρόβατα καὶ ἄλλα χρήματα*, σε Ξεν.· *κρείσσων χρημάτων*, ανώτερος χρημάτων, δηλ. αδιάφθορος, αδέκαστος, σε Θουκ.· *χρημάτων ἀδωρότατος*, στον ίδ.· *σπανίως* σε ενικ. με αυτή τη σημασία, *ἐπὶ κόσῳ χρήματι*; για πόσα χρήματα; απάντηση *ἐπ' οὐδένι*, σε Ηρόδ. **II. 1.** γενικά, πράγμα, υπόθεση, γεγονός, συμβάν, σε Ησίοδ., Ηρόδ.· *κινεῖν πᾶν χρήμα*, «δεν αφήνει πέτρα αγύριστη», σε Ηρόδ.· λέγεται για μάχη, ενασχόληση, σε Πλούτ. **2.** το *χρήμα* συχνά τίθεται όπου είναι δυνατό να παραλείπεται, *δεινὸν χρήμα ἐποιεῦντο*, σε Ηρόδ.· *ἐς ἀφανές χρήμα ἀποστέλλειν ἀποικίαν*, χωρίς συγκεκριμένο προορισμό, στον ίδ.· *τί χρήμα*; όπως το *τί*; τι; *τί χρήμα δρᾶς*; σε Σοφ.· *τί χρήμα πάσχω*; *τί δ' ἐστὶ χρήμα*; ποιος είναι ο λόγος; σε Αισχύλ. κ.λπ. **3.** χρησιμ. σε περιφράσεις για να δηλώσει κάτι περίεργο ή παράδοξο, *μέγα σῶδος χρήμα*,

τέρας, μεγαθήριο, λέγεται για έναν κάπρο, σε Ηρόδ.· *τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν ὅσον*, πόσο φοβερὰ μεγάλες είναι οι νύχτες, σε Αριστοφ.· *λιπαρὸν τὸ χρῆμα τῆς πόλεως*, τι μεγάλη πόλη! στον ἰδ.· *κλέπτον τὸ χρῆμα τάνδρος*, εἶδος ἀνθρώπου κλέφτη, στον ἰδ.· *σοφόν τοι χρῆμ' ἀνθρωπος*, ἀληθινὰ εἶναι ἓνα ἔξυπνο δημιούργημα! σε Θεόκρ.· ομοίως, λέγεται για να δηλώσει πολὺ μεγάλο ἀριθμὸ, πολὺ, στοίβα, σωρὸς, *πολλὸν τι χρῆμα τῶν ὀφίων*, *χρῆμα πολλὸν νεῶν*, σε Ηρόδ.· *ὅσον τὸ χρῆμα παρνόπων*, τι πλήθος ἀκρίδων! σε Αριστοφ.· *ὅσον τὸ χρῆμα πλακοῦντος*, στον ἰδ.· *τὸ χρῆμα τῶν κόπων ὅσον*, πόσοι κόποι! στον ἰδ.· ἐπίσης, λέγεται για πρόσωπα, *χρῆμα θηλειῶν*, το γυναικεῖο φύλο, σε Ευρ.· *μέγα χρῆμα Λακαινᾶν*, σε Θεόκρ.

χρημαῖτιζω, μέλ. -ίσω, Αττ. -ιῶ, παρακ. *κεχρημάτικα* (χρῆμα)· **I. 1.**

εμπορεύομαι, συναλλάσσομαι, ἔχω δοσοληψίες, ἰδίως, λέγεται για χρηματικούς λόγους (παρόλο που αὐτὴ ἡ σημασία ἀπαντάται στη Μέσ.), σε Θουκ., Ἰσοκρ. **2.** συζητῶ, διαλογίζομαι, σε Δημ., Αἰσχίν. **3.** δίνω ἀκρόαση σε, ἀπαντῶ ἔπειτα ἀπὸ σκέψη, *τινί*, σε Ξεν.· *τινὶ περὶ τινος*, σε Θουκ. **4.** λέγεται για χρῆσμο, δίνω ἀπάντηση (χρῆσμο) σε αὐτοὺς που ρωτοῦν, σε Πλούτ. — Παθ., παίρνω ἀπάντηση ἢ προειδοποίηση, σε Κ.Δ.· *ἦν αὐτῶ κεχρηματισμένον*, του εἶχε δοθεῖ προειδοποίηση, στον ἰδ. **II. 1.** Μέσ., *χρηματίζομαι*, μέλ. Αττ. -ιοῦμαι, παρακ. *κεχρημάτισμαι*· εμπορεύομαι ἢ διεξάγω διαπραγματεύσεις για τον εαυτὸ μου, αποκτῶ χρήματα, σε Θουκ., Πλάτ.· *χρηματίζω χρήματα*, σε Ξεν. **2.** γενικά, διεκπεραιῶνω υποθέσεις, ἔχω δοσοληψίες, ἔχω σύσκεψη με, *τινι*, σε Ηρόδ. **3.** με αιτ. πράγμα., *χρηματίζεσθαι τὸ νόμισμα*, κάνω χρηματικές ἐργασίες, σε Αριστ. **III.** σε μεταγεν. συγγραφείς, Ενεργ., λαμβάνω και φέρω τιμητικὸ ὄνομα ἢ τίτλο, ἀποκαλοῦμαι ἢ θεωροῦμαι, *χρηματίζει βασιλεύς*, σε Πολύβ.· *Ἰσις ἐχρημάτισε*, σε Πλούτ. *χρηματίσαι Χριστιανούς*, σε Κ.Δ.· γενικά, ονομάζομαι, στο ἰδ.

χρημαῖτικός, -ή, -όν (χρῆμα), αὐτὸς που ἀνήκει ἢ ταιριάζει στα χρήματα· *χρηματικὴ ζημία*, χρηματικὸ πρόστιμο, σε Πλούτ.· *χρηματικὰ συμβόλαια*, χρηματικὰ συμβόλαια, στον ἰδ.· *οἱ χρηματικοί*, οἱ πλούσιοι ἀνθρώποι, στον ἰδ. **χρημαῖτισμός, ὁ** (χρηματίζω)· **I.** μαντικὴ ἀπάντηση, θεῖα ἐντολὴ ἢ διαταγὴ, σε Κ.Δ. **II.** (ἀπὸ Μέσ.), το να αποκτάς χρήματα, σε Πλάτ.· κέρδος, ὄφελος, σε Δημ.

χρημαῖτιστέον, ρημ. ἐπίθ. του *χρηματίζω*, αὐτὸς που πρέπει να αποκτῆσει χρήματα, σε Ξεν.

χρημαῖτιστήριον, τό (χρηματίζω), τόπος ὅπου διεξάγονται διαπραγματεύσεις, χρηματιστηριακὸ γραφεῖο, σε Πλούτ.

χρημαῖτιστής, -οῦ, ὁ (χρηματίζω)· **1.** ἀνθρώπος που καταπιάνεται με χρηματικὴ ἐργασία, αὐτὸς που κερδίζει χρήματα, ἔμπορος, σε Πλάτ., Ξεν. **2.** ως ἐπίθ., = το ἐπόμεν., σε Αριστ.

χρημαῖτιστικός, -ή, -όν, αὐτὸς που ἀνήκει ἢ ταιριάζει στην ἀπόκτηση χρημάτων, ὁ *χρηματιστικός*, ἀνθρώπος που ἀσχολεῖται με ἀπόκτηση χρημάτων, σε Πλάτ.· *χρηματιστικὸς οἰωνός*, οἰωνός που προμηνεὺει χρήματα, σε Ξεν.· *τὸ χρηματιστικόν*, ἡ ἐμπορικὴ τάξη, σε Αριστ.· *ἡ χρηματιστικὴ* (ενν. τέχνη), ἡ τέχνη να αποκτᾶ κανεῖς χρήματα, ἐμπόριο, σε Πλάτ.

χρημαῖτο-δαίτης, -ου, ὁ (δαίω), αὐτὸς που διαμοιράζει τον πλούτο, σε Αἰσχύλ.

χρημαῖτο-ποιός, -όν (ποιέω), αὐτὸς που κερδίζει, βγάζει χρήματα, σε Ξεν.

χρημοσύνη, ἡ, ὅπως το *χρεία*, ἀνάγκη, χρεία, ἔλλειψη, σε Τυρτ., Θέογν.

χρῆς, χρῆσθα, βλ. [χρᾶω](#) Β. II. 2.

χρήσδω, Δωρ. ἀντὶ *χρήζω*.

χρησιμεύω, είμαι χρήσιμος ή ωφέλιμος, *τινι*, σε κάποιον, σε Λουκ.

χρήσιμος, -η, -ον και -ος, -ον (χράομαι)· **I. 1.** χρήσιμος, ωφέλιμος, καλός για χρήση, αγαθός, ικανός ή κατάλληλος στο είδος του, σε Ηρόδ., Αττ.· *τὸ αὐτίκα χρήσιμον*, το παρόν προνόμιο, σε Θουκ.· *χρήσιμος εἶς τι*, χρήσιμος σε κάτι, σε Ηρόδ. κ.λπ.· *ἐπί τι*, σε Πλάτ.· *πρὸς τι*, σε Ευρ.· χρήσιμος να κάνει κάτι, σε Αριστοφ. **2.** ωφέλιμος, χρήσιμος, σε Σοφ., Ευρ. κ.λπ.· *χρησίμους ἑαυτούς παρέχειν τῇ πόλει*, παρέχουμε τους εαυτούς μας ωφέλιμους στην πόλη, σε Δημ. **3.** πολύχρηστος, σε Ηρόδ. **4.** νόμισμα οὐ χρήσιμον ἔξω, χρήματα που δεν ισχύουν ἔξω, που δεν «κυκλοφορούν», σε Ξεν. **II.** επίρρ., *χρησίμως ἔχειν*, είμαι ωφέλιμος, σε Θουκ.· *χρήσιμός τινι*, με ωφέλεια γι' αυτόν, στον ίδ.

χρήσις, -εως, ἡ (χράομαι)· **I. 1.** χρήση, χρησιμοποίηση, μεταχείριση ενός πράγματος, σε Πίνδ.· σε πληθ., χρήσεις, πλεονεκτήματα, στον ίδ., Ξεν.· αντίθ. προς το *κτῆσις*, κατοχή, σε Πλάτ. κ.λπ. **2.** μέσα προς χρήση, χρησιμότητα, σε Θουκ., Πλάτ.· *ἔχειν χρῆσιν*, είμαι χρήσιμος, σε Δημ. **3.** οικειότητα, συνήθεια, Λατ. *usus*, σε Ισοκρ.· *ἡ χρῆσις ἡ πρὸς ἀλλήλους*, σε Αριστ. **II.** [*χράω* (Γ) I.], απάντηση από μαντείο, χρησμός, σε Πίνδ. **III.** [*χράω* (Γ) II.], δανεισμός, δάνειο, σε Αριστ.

χρησμ-ἄγορης, -ου, ὁ (ἀγορεύω), αυτός που προφέρει χρησμούς, προφήτης, σε Ανθ.

χρησμηγορέω, προφέρω χρησμούς, σε Λουκ.

χρησμολογέω, προφέρω χρησμούς, μαντεύω, σε Αριστοφ.

χρησιμο-λόγος, -ον (λέγω)· **I.** αυτός που προφέρει χρησμούς, μάντης, *χρησμολόγος ἀνὴρ*, προφήτης, μάντης, σε Ηρόδ. **II.** ερμηνευτής χρησμών, ἔμπορος χρησμών, στον ίδ., Αριστοφ.

χρησιμο-ποιός, -όν (ποιέω), αυτός που μετατρέπει τους χρησμούς σε ἔμμετρο λόγο (στίχους), σε Λουκ.

χρησμός, ὁ[χράω, (Γ) I.], απάντηση χρησμού, μαντική απάντηση, χρησιμοδότηση, σε Σόλωνα, Ηρόδ., Αττ.

χρησιμοσύνη, ἡ (χράομαι)· **I.** ανάγκη, ἔλλειψη, φτώχεια, σε Τυρτ. **II.** πειστική παράκληση, σε Ηρόδ.

χρησιμο-φύλαξ[ῦ], -ἄκος, ὁ, φύλακας χρησμών, σε Λουκ.

χρησμωδέω, μέλ. *-ήσω*, ψάλλω χρησμούς· γενικά, διαβιβάζω χρησμούς, προφητεύω, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ.

χρησμωδία, ἡ, απάντηση χρησμού, προφητεία, σε Αισχύλ., Πλάτ.

χρησμωδικός, -ή, -όν, μαντικός, σε Λουκ.

χρησμ-ωδός, -όν (ὠδή)· **I.** αυτός που ψάλλει χρησμούς ή τους μεταφέρει σε στίχους, γενικά, προφήτης, προφητικός, *χρησμωδὸς παρθένος*, λέγεται για τη Σφίγγα, σε Σοφ. **II.** ως ουσ., χρησμολόγος, ἔμπορος χρησμών, σε Πλάτ.

χρηῆσται ή χρῆ'σται, βλ. [χρηῆ](#).

χρηστέον, ρημ. επίθ., αυτό που πρέπει να χρησιμοποιηθεί, με δοτ. πράγμ., σε Ξεν.

χρηστεύομαι, αποθ., είμαι αγαθός και χρηστός, σε Κ.Δ.

χρηστηριάζω, μέλ. *-άσω*, [βλ. [χράω](#) Γ. I.]. **I.** δίνω χρησμούς, προφητεύω, σε Στράβ. **II.** Μέσ., όπως το *χράομαι*, λαμβάνω χρησμό, συμβουλευομαι χρησμό, σε Ηρόδ.· *χρηστηριάζω*, συμβουλευομαι θεό, όπως *χρήσασθαι θεῶ*, στον ίδ.

χρηστήριον, τό[χράω (Γ) I.]. I. χρησμός· **1.** ἔδρα μαντείου, όπως είναι οι Δελφοί, σε Ομηρ. Ὑμν., Ηρόδ., Ευρ.· σε πληθ. αντί ενικ., σε Αισχύλ. **2.**

απάντηση χρησμού, μαντική απάντηση, σε Ηρόδ., Τραγ. **II.** προσφορά ή δώρα προς το μαντείο, που γίνεται από αυτούς που το συμβουλεύονται· γενικά, θύμα θυσίας, *χρηστήριον θέσθαι*, σε Πίνδ., Αισχύλ.· θύμα, θυσία, σε Σοφ.

χρηστήριος, -α, -ον και -ος, -ον[*χράω* (Γ) I.], αυτός που ανήκει ή προέρχεται από μαντείο, μαντικός, προφητικός, σε Αισχύλ., Ευρ.: *Ἀπολλον χρηστήριε*, δότης χρησμών, σε Ηρόδ.

χρήστης, -ου, ὁ, γεν. πληθ. *χρήστων* (όχι *χρηστῶν*, για να διαχωριστεί από τη γεν. πληθ. του *χρηστός*) [*χράω* (Γ) I.]. **1.** δανειστής, τοκογλύφος, σε Αριστοφ. **2.** (από τη Μέσ.), οφειλέτης, σε Δημ.

χρηστικός, -ή, -όν (*χράομαι*)· **1.** αυτός που γνωρίζει πως να χρησιμοποιήσει κάτι, αυτός που καταλαβαίνει πως να χρησιμοποιήσει κάτι, με γεν., σε Αριστ. **2.** λέγεται για πράγματα, χρήσιμος, ωφέλιμος, σε Πλούτ.

χρηστο-ήθης, -ες (*ἥθος*), *χρηστός*, αγαθός στα ήθη, σε Αριστ.

χρηστολογία, ἡ, καλή ομιλία, χρήσιμος λόγος, σε Κ.Δ.

χρηστο-λόγος, -ον (*λέγω*), μιλά πειστικά.

χρηστός, -ή, -όν, ρημ. επίθ. του *χράομαι*, όπως *χρήσιμος*. **I. 1.** χρήσιμος, καλός στο είδος του, ωφέλιμος, *τινι*, σε Ηρόδ., Ευρ.: λέγεται για θύματα και οιωμούς, αυτός που προμηνύει αγαθά, αίσιος, σε Ηρόδ.: *τελευτή χρηστή*, καλό τέλος ή έκβαση, στον ίδ.: *τὰ χρηστά*, ως ουσ., καλές υπηρεσίες, αγαθά, ευχαριστίες, στον ίδ.: *χρηστά συμβουλευέειν*, σε Αριστοφ. **2.** λέγεται με ηθική έννοια, ηθικός, αντίθ. προς το *μοχθηρός*, σε Πλάτ.: *τὸ χρηστόν*, αντίθ. προς τὸ *αἰσχρόν*, σε Σοφ. **II. 1.** λέγεται για πρόσωπα, καλός, αγαθός και ικανός, ανδρείος, γενναίος· γενικά, καλός, τίμιος, άξιος, αξιόπιστος, σε Ηρόδ., Σοφ. κ.λπ.: επίσης, όπως το *χρήσιμος*, λέγεται για καλούς πολίτες, χρήσιμος, επωφελής, σε Αριστοφ., Θουκ. κ.λπ. **2.** *οἱ χρηστοί* όπως *οἱ άγαθοί*, Λατ. *optimates*, σε Ξεν. **3.** χρησιμ. για τους θεούς, ευμενής, ελεήμων, σε Ηρόδ. **4.** αγαθός, πρᾶος, ήπιος, καλός, σε Κ.Δ.: με αρνητική σημασία, ανόητος, μωρός, όπως το *εὐθήης*, σε Αριστοφ., Πλάτ.: *ὦ χρηστέ*, σε Δημ. **III.** επίρρ. *-τῶς*, καλῶς, δεόντως, σε Ηρόδ.

χρηστότης, -ητος, ἡ, λέγεται για πρόσωπα: **1.** καλοσύνη, τιμιότητα, σε Ευρ. **2.** καλοσύνη καρδιάς, αγαθότητα, σε Ισαίο, Κ.Δ.

χρηστοφιλία, ἡ, φιλία αγαθών ανθρώπων, το να έχει κάποιος καλούς φίλους, σε Αριστ.

χρηστό-φίλος, -ον, αυτός που έχει καλούς φίλους, σε Αριστ.

χρῖμα, τό, αρχ. τύπος του *χρῖσμα*: μύρο, έλαιο, σε Αισχύλ.

χρίμπτω, μέλ. *-ψω* (*χρίω*)· **I.** φέρνω κοντά (ομοίως χρησιμ. από Όμηρ. μόνο σύνθετο, *έγχρίμπτω*, βλ. αυτ.)· *πόδας χρίμπτουσα ραχίαισι*, διευθύνει τα βήματά της κατά μήκος της ακτής, σε Αισχύλ.: *ὑπὸ στήλην ἔχριμπτ' αἰε σύριγγα*, κρατούσε τον άξονα του τροχού κοντά στη στήλη, σε Σοφ.: ομοίως σε Μέσ., σε Ευρ., Θεόκρ. — Παθ., αγγίζω την επιφάνεια ενός σώματος, έρχομαι πλησίον, προσεγγίζω, πλησιάζω, Λατ. *radere, stringere, χριμφθεις πέλας*, κοντά στο να αγγίζει, σε Ομήρ. Οδ.: γενικά, έρχομαι κοντά, προσεγγίζω, πλησιάζω, με δοτ., *δόμοισι χρίμπτεσθαι*, σε Αισχύλ.: *τείχεσι*, σε Ευρ.: ομοίως σε Μέσ. άόρ. *α' χρίμψασθαι*, σε Ομηρ. Ύμν. **II.** αμτβ. σε Ενεργ. — Παθ., σε Ευρ.

χρῖσα, Επικ. αορ. *α'* του *χρίω*.

χρῖσμα, -τος, τό (*χρίω*), μεταγεν. τύπος του *χρῖμα*. **I.** οτιδήποτε επαλείφεται, ιδίως, ευώδες μύρο, έλαιο, πυκνότερο από το *μύρον*, σε Ξεν. **II.** ασβέστης, στόκος, σε Λουκ.

Χριστιανός, ὁ, Χριστιανός, αρχικά σε Πράξ. Αποστ., ια' 26.

χριστός, -ή, -όν, ρημ. επίθ. του *χρίω*. **I.** αυτός που χρησιμεύει ως αλοιφή ή μύρο, *φάρμακα χριστά*, αλοιφές, σε Αισχύλ., Ευρ. **II.** λέγεται για ανθρώπους,

μυρωμένος, κεχρισμένος· *Χριστός, ό, ο Κεχρισμένος, ο ΧΡΙΣΤΟΣ* ως μετάφρ. στο Εβρ. *Messiah, Μεσσίας, σε Κ.Δ.*

χρίω[ι], Επικ. παρατ. *χρίων*· μέλ. *χρίσω*, αόρ. *α' έχρίσα*, Επικ. *χρίσα* — Παθ., αόρ. *α' έχρίσθην*, παρακ. *κέχρισμαι ή κέχρημαι*· *γ'* ενικ. υπερσ. *έκέχριστο ή -ίτο*· **I.** αγγίζω την επιφάνεια, τρίβω ή αλείφω με ευόδες μύρο, σε Όμηρ.· *λόεον καί χρίον έλαίω*, σε Ομήρ. Οδ.· *πέπλον χρίω*, μολύνω με δηλητήριο, σε Σοφ.· μεταφ., *ίμέρω χρίσασ' οίστόν*, σε Ευρ. — Μέσ., αλείφομαι, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ.· με αιτ. πράγμ., *χρίεσθαι ίούς*, αλείφω (δηλ. με δηλητήριο) τα βέλη μου, σε Ομήρ. Οδ. — Παθ., *χρίεσθαι ύπό τοϋ ήλιου*, λέγεται για νεκρό σώμα που αφέθηκε εκτεθειμένο στον ήλιο, σε Ηρόδ. **II.** αλείφω με χρώμα — Παθ., χρωματίζομαι, στον ίδ. — Μέσ., *χρίεσθαι τὰ σώματα*, αλείφουν τα σώματά τους, σε Ξεν. **III.** τραυματίζω, κεντριζώ, τρυπώ, σε Αισχύλ. — Παθ., *όξυστόμω μύωπι χρισθείς'*, στον ίδ.

χρόα, ή, Αττ. και μεταγεν. τύπος του *χροιά*.

χρόα, χροΐ, ετερόκλ. αιτ. και δοτ. του *χρώς*.

χροιά, Ιων. **χροΐή**, μεταγεν. Αττ. **χρόα (χρώς)**· **I.** επιφάνεια ενός σώματος, δέρμα, το σώμα το ίδιο, σε Ομήρ. Ιλ., Θέογν., Αριστοφ. **II.** επιφάνεια ενός πράγματος, το χρώμα του, σε Αισχύλ., Ευρ. κ.λπ.· *ιδίως*, χρώμα του δέρματος, επιδερμίδα, σε Αισχύλ., Ευρ.

χροΐζω, μέλ. *-ΐσω*, ποιητ. τύπος του *χρώζω*, αγγίζω την επιφάνεια· γενικά, αγγίζω, σε Ευρ.

χρόμαδος, ό, θορυβώδης ήχος, *χρόμαδος γενύων*, λέγεται για πυγμαχικό αγώνα, σε Ομήρ. Ιλ. (ηχομιμ. λέξη).

χρονίζω, μέλ. Αττ. *-ιῶ (χρόνος)*· **I. 1.** αμτβ., σπαταλώ χρόνο, σε Ηρόδ.· διαρκώ πολύ, αργώ, χρονοτριβά, καθυστερώ, είμαι αργός, σε Αισχύλ., Θουκ.· με απαρ., καθυστερώ να κάνω, σε Κ.Δ. **2.** λέγεται για πράγματα, *χρονίζον μένειν*, παραμενω μακρύς, σε Αισχύλ. **II.** Παθ., επί μακρόν, παρατείνομαι ή επιμηκύνομαι, στον ίδ. **2.** αυξάνομαι, *χρονισθείς*, μεγαλώνω, στον ίδ.

χρονικός, -ή, -όν (χρόνος), αυτός που ανήκει ή αναφέρεται στον χρόνο, *κανόνες*, σε Πλούτ.· *τὰ χρονικά* (ενν. *βιβλία*), χρονολογία, στον ίδ.

χρόνιος, -α, -ον και -ος, -ον (χρόνος)· **I. 1.** λέγεται για πρόσωπα, έπειτα από μακρύ διάστημα, αργός, *χρόνιος έλθών*, σε Ομήρ. Οδ.· *χρόνιος φανείς*, σε Σοφ. **2.** αυτός που διαρκεί μεγάλο διάστημα, *χρόνιον τινα έκβεβληκότες, ήλανε*, στον ίδ.· *χρόνιός είμ' από βορᾶς*, έχω μείνει καιρό χωρίς τροφή, σε Ευρ. **3.** αυτός που καθυστερεί πολύ, μακροχρόνιος, σε Αισχύλ.· *χρόνιοι μέλλετε πράσσειν*, σε Σοφ.· *χρόνια τὰ τῶν θεῶν*, σε Ευρ. **II.** λέγεται για πράγματα, μακρύ, μακρύχρονο, αυτό που διαρκεί πολύ, *χρόνια λέκτρ' έχων*, είμαι πολλά χρόνια παντρεμένος, στον ίδ.· *χρόνιοι πόλεμοι*, σε Θουκ. **III.** επίρρ. *-ίως*, σε Αριστ.· ουδ. πληθ. *χρόνια*, ως επίρρ., σε Ευρ.· συγκρ. *-ώτερον*, σε Πίνδ.

χρονιστέον, ρημ. επίθ., αυτός που πρέπει να παραταθεί χρονικά, σε Αριστ.

χρονο-γράφος[α], -ον (γράφω), αυτός που εξιστορεί γεγονότα με χρονολογική σειρά· ως ουσ., χρονογράφος, αναλυτής, σε Στράβ.

χρόνος, ό, **I. 1.** χρόνος, σε Όμηρ. κ.λπ. **2.** καθορισμένο διάστημα, λίγος χρόνος, περίοδος, εποχή· *δεκέτης, τρίμηνος χρόνος*, σε Σοφ.· *χρόνος βίου ήβης*, σε Ευρ.· πληθ., περίοδοι του χρόνου, *τοῖς χρόνοις άκριβῶς*, με χρονολογική ακρίβεια, σε Θουκ.· *τοῖς χρόνοις*, με τις χρονολογίες, σε Ισοκρ. **3.** ειδικότερες χρήσεις: **α)** αιτ. *χρόνον*, για λίγο, σε Ομήρ. Οδ. κ.λπ.· ομοίως, *πολὸν χρόνον*, λέγεται για μεγάλο διάστημα, στον ίδ.· *τὸν αεί χρόνον*, για πάντα, σε Ευρ. κ.λπ.· *ένα χρόνον*, μια φορά, μια για πάντα, σε Ομήρ. Ιλ. **β)**

γεν., *ὀλίγου χρόνου*, σε μικρό διάστημα, σε Ηρόδ.· *πολλοῦ χρόνου*, σε Αριστοφ.· *πόσου χρόνου*; για πόσο καιρό; στον ίδ. **γ)** δοτ. *χρόνω*, στην ώρα, επιτέλους, σε Ηρόδ., Τραγ.· ομοίως, *χρόνωποτέ*, σε Ηρόδ. κ.λπ.· επίσης με άρθρο, *τῷ χρόνω*, σε Αριστοφ. **4.** με προθέσεις, *ἀνὰ χρόνον*, παρερχομένου του χρόνου, μετά από καιρό, σε Ηρόδ.· *ἀφ' οὗ χρόνου*, αφ' ότου..., σε Ξεν.· *διὰ χρόνου*, έπειτα από ένα χρονικό διάστημα, σε Σοφ., Θουκ.· *διὰ πολλοῦ χρόνου*, σε Ηρόδ., Αριστοφ.· *ἐκ πολλοῦ χρόνου*, εδώ και πολύ καιρό, πριν από πολύ καιρό, σε Ηρόδ.· *ἐν χρόνω*, στην ώρα, με τον καιρό, σε Αισχύλ.· *ἐντὸς χρόνου*, μέσα σε συγκεκριμένο χρόνο, σε Ηρόδ.· *ἐπὶ χρόνον*, για λίγο, σε Όμηρ.· *πολλὸν ἐπὶ χρόνον*, σε Ομήρ. Οδ.· *ἐς χρόνον*, στο εξής, στο μέλλον, σε Ηρόδ.· *σὺν χρόνω*, όπως *χρόνω* ή *διὰ χρόνου*, σε Αισχύλ.· *ὑπὸ χρόνου*, στο πέρασμα του χρόνου, σε Θουκ. **II.** η διάρκεια της ανθρώπινης ζωής, ηλικία, σε Σοφ.· *χρόνωβραδύς*, στον ίδ. **III.** εποχή, μέρος του έτους, σε Ξεν. **IV.** χρονική καθυστέρηση, απώλεια χρόνου, αργοπορία, λέγεται για χρόνο, σε Δημ.· *χρόνους ἐμποιεῖν*, κάνω καθυστερήσεις, στον ίδ.

χρονο-τριβέω, μέλ. *-ήσω (τριβω)*· **I.** σπαταλώ, χάνω, ξοδεύω χρόνο, χασομερώ, σε Αριστ., Κ.Δ. **II.** με αιτ., *χρονοτριβέω τὸν πόλεμον*, επιμηκύνω, παρατείνω, εξακολουθώ τον πόλεμο, σε Πλούτ.

χροός, ετερόκλ. γεν. του *χρώς*· όχι ονομ. *χροῦς*.

χρῦσ-ἄμοιβός, ὁ (ἄμειβω), αυτός που εμπορεύεται κάτι με αντάλλαγμα χρυσό· μεταφ., *Ἄρης σωμαίων χρυσαμοιβός*, ο Πόλεμος, που έχει δοσοληψίες με ανθρώπινα σώματα, σε Αισχύλ.

χρῦσ-ἄμπυξ, -ῦκος, ὁ, ἡ, αυτός που έχει ἄμπυκα ή προμετωπίδα από χρυσό, λέγεται για ἄλογα, σε Ομήρ. Ιλ.· λέγεται για θεότητες, σε Όμηρ. Ὑμν., Ησίοδ.

χρῦσ-ανθής, -ές (ἄνθος), αυτός που έχει χρυσά ἄνθη, σε Ανθ.

χρῦσ-άνιος, Δωρ. αντί *χρυσήνιος*.

χρῦσ-ανταυγής, -ές, αυτός που αντανακλά χρυσό φως, σε Ευρ.

χρῦσ-άορος[ᾱ], -ον (ἄορ), όπως *χρυσάορ*, αυτός που έχει χρυσό σπαθί, επίθ. του Απόλλωνα και άλλων θεών, σε Ομήρ. Ιλ., Όμηρ. Ὑμν., Πίνδ.

χρῦσ-ἄρματός, -ον (ἄρμα), αυτός που έχει ή βρίσκεται μέσα σε χρυσό ἄρμα, σε Πίνδ.

χρῦσ-ασπις[ῦ], -ιδος, ὁ, ἡ, αυτός που έχει χρυσή ασπίδα, σε Πίνδ., Ευρ.

χρῦσ-αυγής, -ές, γεν. *-έος*, αυτός που λάμπει σα χρυσός, σε Σοφ., Αριστοφ.

χρῦσάορ[ᾱ], -ορος, ὁ, ἡ (ἄορ), = *χρυσάορος*, σε Ησίοδ., Πίνδ.

χρῦσειον, τό (χρυσός)· **I.** εργαστήριο χρυσοχόου, σε Στράβ. **II.** μεταλλείο χρυσού, σε πληθ., *χρυσεῖα*, χρυσωρυχεία, σε Ξεν.

χρῦσειος[ῦ], -η, -ον, Επικ. αντί *χρῦσεος* (βλ. αυτ.), σε Όμηρ., Ησίοδ.

χρῦσ-ελεφαντ-ήλεκτρος, -ον, στολισμένος με χρυσό, ελεφαντοστό και ήλεκτρο, σε Επίγρ. παρά Πλούτ.

χρῦσσο-βόστρυχος, -ον, = *χρυσσοβόστρυχος*, σε Ευρ.

χρῦσσο-δημτος, -ον, κατασκευασμένος από χρυσό, σε Αισχύλ.

χρῦσσο-κυκλος, -ον, αυτός που έχει δίσκο, στεφάνη από χρυσό, λέγεται για τον ήλιο, σε Ευρ.

χρῦσσο-μαλλος, -ον, = *χρυσόμαλλος*, σε Ευρ.

χρῦσσο-μίτρης, -ου, ὁ (μίτρα), = *χρυσομίτρης*, σε Ανθ.

χρῦσσο-πήληξ, -ηκος, ὁ, ἡ, = *χρυσοπήληξ*, σε Ομήρ. Ὑμν.

χρῦσσο-πήνητος, -ον (πήνη), αυτός που έχει ύφασμα από χρυσό, χρυσοῦφαντος, σε Ευρ.

χρῦσσος, -η, -ον, Αττ. συνηρ. *χρυσσοῦς, -ῆ, -οῦν*, (ομοίως *ἀργύρεος, -οῦς, χάλκεος, -οῦς*), Επικ. **χρῦσειος, -η, -ον (χρυσός)**· **I. I.** χρυσός, από χρυσό,

κατασκευασμένος ή στολισμένος με χρυσό, σε Όμηρ. κ.λπ.· επίσης, *ἐπίχρυσος*, καλυμμένος με χρυσό, χρυσωμένος, σε Ηρόδ., πρβλ. [ἴστημι](#) Α. III. 2. *χρύσεια μέταλλα*, μεταλλεία χρυσού, σε Θουκ.· βλ. [χρυσεῖον](#) Π· Π. χρυσός στο χρώμα, χρυσοκίτρινος, σε Ομήρ. Ιλ. III. μεταφ., χρυσός, *χρυσέη Ἀφροδίτη*, σε Όμηρ.· *χρυσέη ὑγίεια*, σε Πίνδ.· *χρυσέη ἐλπίς*, σε Σοφ.· ο πρώτος αιώνας του ανθρωπίνου γένους ήταν ο «χρυσούς», σε Ησίοδ. (*χρῦσέη, χρῦσέην, χρῦσέου, χρῦσέω* κ.λπ., σε Όμηρ., πρέπει να προφέρονται ως δισύλλ.).

χρῦσεο-σάνδαλος, -ον, αυτός που έχει χρυσά σανδάλια, σε Ευρ.

χρῦσεό-στολμος, -ον, στολισμένος, κοσμημένος με χρυσό, σε Αισχύλ.

χρῦσεό-στολος, -ον (στέλλω), = το επόμ., σε Ευρ.

Χρῦσηίς, -ῖδος, ἤ, πατρωνυμ. του *Χρύσης*, -ου, ὄ, η κόρη του Χρύση, σε Ομήρ. Ιλ.

χρῦσ-ηλάκᾱτος[ᾱκ], -ον, αυτός που έχει χρυσή ηλακάτη, ρόκα, σε Ομήρ. Ιλ., Σοφ.

χρῦσ-ήλᾱτος, -ον (ἐλαύνω III), κατασκευασμένος από κατεργασμένο χρυσό, από σφυρηλατημένο χρυσό, σε Τραγ.